

ingående och ur ST-läkarens perspektiv. Här finns också ett tankeschema att använda i handledningssituationer som förefaller mycket användbart. Handledarens roll och svårigheter kunde kanske belysts ytterligare.

Utvärdering och bedömning

Ett kapitel berör bedömning och utvärdering av ST-läkarens kompetens och belyser förändringar i synen på denna. Här presenteras möjligheten att använda nya metoder för bedömning av ST-läkarens kompetens. SPUR(Specialistutbildningsrådet)-verksamheten presenteras.

I ett sista kapitel berörs projekt- och forskningsarbete under ST samt ges ett schema för granskning av vetenskapliga texter.

Lättläst vägledning

Boken ger en bred bakgrund och god kunskap om lärande och handledning. Den ger en möjlighet att förbättra specialiseringstjänstgöringen för både verksamhetschef, handledare och ST-läkare genom att vara ett tillgängligt verktyg att använda i det dagliga arbetet.

Boken ger också en möjlighet att strukturera planering och handledning under ST-tiden. Den är lättläst och fyller en stor uppgift som vägledning och inspirationskälla i den kanske inte alltid så välorganiserade ST-vardagen.

Väletablerad lärobok i uppdaterad version

Dan Danielsson. **Medicinsk mikrobiologi. Infektionssimmunitet.** 6:e upplagan. 415 sidor. Stockholm: Liber, 2002. ISBN 91-47-05098-5.

Recensent: Erik Kihlström, professor, avdelningen för klinisk mikrobiologi, institutionen för molekylär och klinisk medicin, Hälsouniversitetet, Linköping.

■ Många är de personer med medellånga biomedicinska utbildningar som

hämtat sin mikrobiologiska kunskap ur Danielssons och Kjellanders smått klassiska utgåvor av »Klinisk mikrobiologi«.

Boken har nu utkommit i en ny omarbetad och moderniserad version med en attraktiv utformning och med Danielsson som ensam författare. Författaren är något av nestor inom svensk klinisk mikrobiologi med en erfarenhet som sträcker sig över flera decennier. Samtidigt har han hela tiden drivit egen aktiv forskning som kan boga för att nya landvinningar inom mikrobiologin tar plats i boken. Det är därför med spänning man välkomnar den reviderade utgåvan, den första sedan 1993.

Det finns få böcker på svenska inom området, och den nya utgåvan fyller ett behov som komplement till en rik flora av anglosaxisk litteratur.

Grundkunskap och nya forskningsrön

De inledande kapitlen om diagnostik och patogenetiska mekanismer lägger grunden för förståelse av mikrobiologi och inkluderar nya tekniker och forskningsrön om infektionsbiologi. Bakteriologiavsnitten är indelade efter traditionell bakterieklassifikation, medan kapitlen om virologi indelas efter vilka organ som infekteras. Kortare avsnitt beskriver medicinskt betydelsefulla parasiter och svampar samt antibakteriella och antivirala medel. Boken avslutas med kapitel om infektionssmunitet och immunologiska bestämningsmetoder. En kort sammanställning av »Historiska notiser« ger perspektiv på ämnets framväxt.

Boken är lättläst och har ett lättillgängligt språk, utan att därför vara ytlig. Författaren kombinerar på ett förtjänstfullt sätt grundläggande mikrobiologi med moderna forskningsresultat, erfarenhetens kommentarer och stimulerande historiska återkopplingar. Flera konkreta exempel som belyser principiella mekanismer och handläggning av diagnostik och infektioner underlättar förståelsen och gör texten levande. De svart-vita illustrationerna, inklusive sammanfattande tabeller, är väl avvägda mot texten och ger läsaren förklarande återkopplingar.

Balanserar ny och gammal kunskap

Mikrobiologin kännetecknas, tillsammans med de flesta andra biomedicinska discipliner, av en kunskapsexplosion. Det är därför en utmaning för författare av grundutbildningsböcker att göra en balanserad avvägning mellan ny och gammal kunskap. Danielsson har löst detta genom att kombinera traditionell uppställning av kunskapsstoffet med kortare avsnitt som ligger nära forsk-

ningsfronten. Det ger läsaren en systematisk struktur över indelning och egenskaper hos mikroorganismer och underlättar att utnyttja boken som uppslagsverk. Till det bidrar även ett omfattande sökordsregister. Det gör att boken med fördel kan läsas även utan krav på stora förkunskaper inom biologi. Samtidigt stimuleras den vetgirige till att inhämta fördjupade kunskaper ur vetenskapliga originalpublikationer och större läroböcker inom området. Måhända hade detta underlättats om kapitlen hade följts av referenslista över viktiga publikationer och bokkapitel.

Smärre förbättringsförslag

Det kan vara svårt för en ensam författare att täcka in hela mikrobiologin på ett fullständigt och likvärdigt sätt. Vissa avsnitt i boken skulle ha vunnit på att utvidgas, till exempel det om infektioner med olika arter av koagulasnegativa stafylokokker, som är ett stort och ökande problem hos immunsupprimerade patienter och efter inopererande av proteser, framför allt inom ortopedi och hjärtkirurgi. Avsnittet om antibiotika skulle ha vunnit på att den ökande resistensproblematiken och resistensmekanismer och deras orsaker hade lyfts fram ytterligare.

Detta, tillsammans med att figur och figurtext vid något enstaka tillfälle inte är kongruenta, överskuggar inte att boken är ett utmärkt tillskott för undervisning.

Lämplig introduktion

Sammanfattningsvis är den sjätte upplagan en lättläst lärobok på grundutbildningsnivå, skriven av en författare som delar med sig av sin kunskap och erfarenhet och uppdaterar läsaren på grundläggande nyheter inom mikrobiologin. Den bör även fortsättningsvis vara en väletablerad lärobok inom medellånga vårdutbildningar, exempelvis biomedicinsk analytikerutbildning. Den kan med fördel användas i kompetensutvecklingsprogram för personal på svenska mikrobiologiska laboratorier och som uppslagsbok för läkare och sköterskor.

För läkarstuderande, studenter inom längre biomedicinska utbildningar och för bioteknologiskt inriktade civilingenjörutbildningar är boken lämplig som introduktion inom ämnet men behöver här rimligtvis kompletteras för fördjupade kunskaper. •